

5. Тараканова А.П. Танцюйте з нами: навч.-метод. посіб. для вчителів хореографії (1–4 кл.) і керівників хореографічних гуртків (початковий рівень) загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 160 с.

*Наталія ШКОДА, Ульяна ЧЕПІГА
(Запоріжжя, Україна)*

МУЗЕЇ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЛЬВОВА В РАДЯНСЬКУ ДОБУ

Львів є одним із найпотужніших музейних центрів України. В сучасних умовах збільшилась патріотично-виховна роль музейних закладів, у тому числі музеїв Львова. Зростає значення музейної справи як важливої галузі не тільки культури, але й науки. В радянську добу у Львові популярними були спеціалізовані військово-історичні музеї. Метою даної публікації є висвітлення діяльності цієї групи музеїв міста в радянську добу.

Радянський режим музейну справу, в тому числі діяльність військово-історичних музеїв, використовував як один із ефективних інструментів комуністичного виховання населення. В роботі військово-історичних музеїв з метою реалізації ідеологічних завдань утворився особливий підхід до демонстрації музейних предметів, який дещо змінився в 1950-ті рр. в умовах проведення політики десталінізації. Головним завданням музеїв цієї групи було висвітлення героїчного минулого радянського народу.

Прикладом музею військово-історичного профілю у Львові в радянську добу є Музей історії військ Червонопрапорного Прикарпатського військового округу, відкритий 7 травня 1965 р. Відкриття цього музею було приурочене до 20-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні [4, 6]. Створення музею регламентувала Директива Міністра оборони СРСР і начальника Головного політичного управління Радянської армії та Военно-Морського Флоту [4, 5]. Головним завданням музейного закладу була пропаганда діяльності Прикарпатського військового округу, який розглядався як уособлення Радянських Збройних Сил. Мешканці Львова не любили відвідувати цей музейний заклад, оскільки він і монумент Слави були побудовані на території колишнього Стрийського цвинтаря. Місце поховань не було досліджене, а останки людей – не перепоховані. Радянська влада відверто продемонструвала повну зневагу до пам'яті похованих людей.

3 липня 1974 р. Музей історії військ Червонопрапорного Прикарпатського військового округу продовжив діяльність у новому приміщенні, спеціально збудованому для нього на території Центрального парку культури і відпочинку імені Б. Хмельницького. Він розташовувався неподалік від Монумента Бойової Слави Радянських Збройних Сил [4, 15].

Експозиційні матеріали музею висвітлювали в хронологічній послідовності історію радянських Збройних Сил. Переважна більшість музейних матеріалів містила інформацію про війська Червонопрапорного Прикарпатського військового округу [5, 6-7]. Чимало експонатів висвітлювали діяльність окремих військових підрозділів, дивізій. Експозиція музею складалася із шести тематичних розділів, шести залів: «Велика Жовтнева соціалістична революція», «Громадянська війна в СРСР», «Роки мирного

соціалістичного будівництва» (зали 1 і 2), «Велика Вітчизняна війна» (зали 3 і 4), «Післявоєнний період» (зал 5), «Браття по класу, браття по зброї» (зал 6) [2, 97].

В цьому музеї зберігалися зразки холодної та вогнепальної зброї, група відзнак та нагород, особисті речі та документи відомих воєначальників. Нечисленні зразки холодної зброї ілюстрували переважно період громадянської війни та міжвоєнного періоду. Більшість становлять зразки вогнепальної зброї та озброєння. Вони хронологічно висвітлюють події Першої світової війни, громадянської війни, Другої світової війни та повоєнного періоду.

Зараз музей носить назву – військово-історичний музей 58 Будинку офіцерів.

Символом радянської доби у Львові були Меморіальне кладовище «Пагорб Слави» та розташований поблизу нього Меморіальний музей. Обидва музейних заклади були результатом меморіально-цвинтарного напрямку музейної справи. 12 березня 1945 р. Львівська міська рада та бюро міськкому КП(б)У прийняли постанову про будівництво «Пагорба Слави». Архітектори, інженери, будівельники та громадськість міста були залучені до спорудження меморіалу. Роботи завершилися в 1952 р. На цьому меморіальному цвинтарі були поховані вояки російської армії часів Першої світової війни та радянські солдати. Влада намагалась поєднати героїзм російської зброї з радянською. Цей меморіал радянська влада також розглядала як альтернативу польським захороненням на Австрійському військовому та Янівському кладовищах, які вона поступово руйнувала [1, 11].

Радянська влада перетворила «Пагорб Слави» в осередок ідеологічного виховання молоді: на його території щорічно здійснювалась низка ідеологічних воєнно-патріотичних заходів [6, 12].

В радянську добу у Львові було створено чимало кімнат, кутків революційних і бойових традицій, музеїв бойової слави на підприємствах та при освітніх установах. В цих музеях зберігалися та експонувалися матеріали воєнно-історичного характеру – документи, фотографії, нагороди, відзнаки, карти, приватні речі військових. При цих музеях проводились зустрічі з воєнними ветеранами. Співробітники цих музеїв підтримували зв'язки з військовими частинами, організовували походи по місцях бойової слави [3, 313]. В пострадянський період музеї та кімнати слави були розформовані, тому що їх діяльність фальсифікувала історичне минуле.

Таким чином, незважаючи на ідеологізований характер діяльності воєнно-історичних музеїв Львова в радянську добу, сучасна історична наука не може ігнорувати факт їх існування. Вони залишили значну кількість матеріальних згадок, які потребують дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бадяк В. Запровадження радянської пам'яткоохоронної системи у Львові (1939–1953 рр.). *Історичні пам'ятки Галичини: зб. матер. п'ятої наукової краєзнавчої конф.. (Львів, 12 листопада 2010 р.)*. Львів, 2011. С. 8–24.
2. Доманський В. Музейна справа. *Ветеранський вісник*. Київ: Основа, 2013. № 9. 864 с.
3. Історія Львова в документах і матеріалах. Зб. докум. і матер. Київ: Наукова думка, 1986. 424 с.

4. Музей истории войск Краснознаменного Прикарпатского военного округа: Путеводитель. Львов: Каменяр, 1980. 78 с.
5. Паліса С. Военно-історичний музей 58-го Будинку офіцерів. *Український військовий музей*. № 3. Київ: НВІМУ, 2011. С. 6–11.
6. Рокотов Г.Н. Холм Славы: Путеводитель: 4-е изд., доп. и переработ. Львов: Каменяр, 1984. 139 с.